

Милица БАКОВИЋ

ПОЕЗИЈА — НЕПРЕКИДНА СВЕЖИНА ЖИВОТА

*Дисово пролеће — поетска манифестација
која траје 29 година у Дисовом завичају*

Чачак је град са богатим историјским и културним наслеђем, град у којем се одувек неговала поетска реч. Али, првих година после другог светског рата као да је било заборављено на песника Владислава Петковића Диса. Прошла је цела једна деценија док Дис, »песник смрти«, није наставио да живи у свом завичају својим песничким делом.

Прва свечаност у спомен Дису одржана је 14. децембра 1958. године приликом откривања његовог споменика у парку Народног музеја у Чачку. Испред споменика који је урадио вајар Сретен Стојановић (1898 — 1960), о Дисовој личности и поезији говорио је књижевни критичар Милан Богдановић, а неколико Дисових песама прочитао је драмски уметник Драган Оцокољић. Откривањем споменика, песник Дис се по други пут обрео у свом завичају.

Али, сви они који су заслужни за подизање овог споменика и целокупна културна јавност Чачка желела је да Дис и његова поезија остану трајно присутни не само у његовом завичају, већ и изван њега. Замисао оснивача је била да се Чачак сваке године у мају, месецу када је песник Дис заувек пестао у таласима Јонског мора, одужује свом песнику, али и да се том пригодно чује и савремена поетска реч. На тај начин, исказивало би се поштовање и према свима онима који настоје да кроз поезију осмисле један нови свет и живот, према свима онима који желе да песми подаре иове језичке и звучне просторе. Тако је, од 1964. године, заживело **ДИСОВО ПРОЛЕЋЕ**.

Чачак је постао град домаћин ове јединствене поетске манифестације која је одавно превазишла локалне оквире. Књижевник Бранко В. Радичевић је један од напорнијих поборника ове песничке манифестације, и највише захваљујући њему, у Чачку је педесетих година почела да оживљава усномена на Дису. На првим приредбама ове поетске светковине Дису у част песник Бранко В. Радичевић је био присутан као домаћин у свом и Дисовом завичају, у завичају који је по Радичевићевом казивању »завичајнији од свих завичаја на свету«, у завичају који је концентрат и највиша тачка света.

Двдесет девет песника је до сада пролећило у Дисовом завичају: Васко Попа, Ристо Тошовић, Вељко Петровић, Десанка Максимовић, Десимир Благојевић, Александар Вучо, Вито Марковић, Оскар Давичо, Душан Матић, Милош Црњански, Густав Крклец, Скендер Куленовић,

Бранко В. Радичевић, Душан Костић, Блаже Конески, Стеван Раичковић, Јуре Каштелан, Славко Вукосављевић, Изет Сарајлић, Александар Ристовић, Цирил Злобец, Борислав Радовић, Веспа Парун, Радован Павловски, Иван В. Лалић, Љубомир Сјимовић, Матија Бећковић, Танасије Младеновић и Алек Вукадиновић. Посматрано у целини, тешко би се нашла нека заједничка црта у њиховом животином путу и књижевном делу. Тематски и стилски често су потпуно различити, али њихово присуство обележава време у коме су живели и оставља трајан печат у српској култури.

О Дисовом и њиховом песништву, говорили су најпознатији песници и критичари, између осталих: Зоран Гавриловић, Радомир Константиновић, Милосав Мирковић, Божидар Ковачевић, Драшко Ређеп, Јован Христић, Никола Милошевић, Милован Витезовић, Драган Јеремић, Рајко Петров Ного, Јован Вуковић, Сретен Перовић, Миливије Марковић, Радомир Ивановић, Владо Урошевић, Тоде Чолак, Стеван Тонтић, Божидар Шујица, Јовица Аћин, Франце Вурник, Миодраг Перишић, Братислав Милановић, Радомир Андрић, Слободан Ракићић, Милан Ђуричин, Богдан А. Поповић, Радивоје Микић, Павле Зорић, Звонимир Костић, Марко Вешовић, Чедомир Мирковић, Милутин Срећковић, Милосав Тешић, Мирослав Егерић и многи други.

Градска библиотека је заједно са Одбором Дисовог пролећа, који сачињавају значајни културни радници града Чачка, организатор ове поетске манифестације која започиње објављивањем конкурса за најбољу збирку песама и за најбољи есеј о Дису. Објављује се и конкурс за литерарне ствараоце основних и средњих школа са подручја чачапске општине. Резултати ових конкурса објављују се уочи главне свечаности на којој присуствује и главни гост. Најбољу збирку песама Градска библиотека штампа у оквиру едиције »Токови«.

Од 1973. године Градска библиотека објављује нову књигу главног госта и то је једно од најдрагоценијих издања у оквиру издавачке делатности града Чачка. Лист »Дисово пролеће«, посвећен Дису и песнику — госту, традиционално излази од 1971. године. Поводом петнаестог и двадесет шестог Дисовог пролећа, Градска библиотека је издала зборник »Песници Дисовог пролећа« (I, II) који представља значајно антологијско остварење и драгоцено сведочанство ове песничке манифестације.

Предаја плакете са ликом Владислава Петковића Диса главном госту и његова беседа су свакако најимпресивнији део ових поетских светковина Дису у част, а песништву у славу. Прва бронзана плакета, рад вајара Милана Верговића (1928 — 1980), уручена је Милошу Црњанском 1973. године, главном госту десетог Дисовог пролећа и том приликом уручене су плакете и свим дотадашњим учесницима Дисовог пролећа.

Сликостворна снага Дисове поезије и модерност Дисовог песничког језика представља прави изазов и за ликовне уметнике што има оправдања у модернистичкој повезаности уметничких дисциплина, поетике и изражајних средстава. 1984. године у оквиру ове песничке манифестације организована је сликарска колонија у Чачку сликара Западног Поморавља, а ликовни конкурси који су неколико пута пратили ову манифестацију, посебан су изазов за сликаре.

Тако је Дисово пролеће обогаћено галеријом слика чији су аутори: Павле Поповић, Мића Маравић, Обрад Јовановић, Драгољуб Босић, Зоран Рајковић, Радуле Анђелковић, Милорад Ђокић — Млађи, Милан

Ђокић, Ђорђе Симић, Александар Моравски, Босиљка Шипка, Бранко Трифуновић, Милена Поповић, Мирко Ковачевић, Миљивоје — Миња Марић, Радош Стевановић и Грујица Лазаревић.

Дисово пролеће је поетска манифестација која има за циљ да афирмише савремену поетску мисао и у широкој плејади југословенских песника који су гостовали у Чачку, можда је Алек Вукадиновић, главни гост овогодишњег 29. Дисовог пролећа, песник у чијој поезији највише доминирају онирички, »дисовски« елементи. По његовим речима »Дис је у српски песнички пантеон« увео »небеску линију која пишта и не може замрачити« и зато Дисова пролећа непрекидно трају. На срећу српске културе и српске уметности, дух и уметност остају вечни.

Дисово пролеће сваког маја у Дисовом завичају окупује песнике који дубоко у себи и својој поезији носе осећај беззавичајности, али захваљујући овој поетској манифестацији Дису у част, ти песници и свој сопствени завичај доживљавају као извор и утоку своопштег постојања јер, да нема Заблаћа и Чачка не би било ни Дисовог пролећа.

